

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ (OMBUDSMAN)

Νομική Σχολή Πανεπιστημίου Κύπρου
15 & 18 Σεπτεμβρίου 2014

Νάσια Διονυσίου
Λειτουργός Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως

Επίτροπος Διοικήσεως & Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Ombudsman)

Είναι ανεξάρτητος αξιωματούχος του κράτους που προνοείται από το Σύνταγμα ή το Νόμο, ο οποίος δέχεται παράπονα από επηρεαζόμενα πρόσωπα, εναντίον διοικητικών αρχών και των υπαλλήλων τους, ή που ενεργεί με ίδια πρωτοβουλία, με εξουσία να ερευνά, να κρίνει και να υποβάλλει εισηγήσεις για την αντιμετώπιση της κακοδιοίκησης και την προστασία και προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων χωρίς διακρίσεις.

Επίτροπος Διοικήσεως (1992)
& Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Αρχή Ισότητας (2004)

Αρχή κατά των Διακρίσεων (2004)

Γραφείο Επιτρόπου
Διοικήσεως και Ανθρωπίνων
Δικαιωμάτων

Ανεξάρτητη Αρχή
Πρόληψης Βασανιστηρίων (2009)

Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή
Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (2011)

Εθνικός Μηχανισμός για την
παρακολούθηση της Σύμβασης του ΟΗΕ
για τα δικαιώματα Ατόμων με Αναπηρίες (2012)

Γενικά Χαρακτηριστικά Επιτρόπου Διοικήσεως

- **Ανεξάρτητος Κρατικός Αξιωματούχος**
 - ✓ σύμπραξη εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας για το διορισμό του
 - ✓ δεν υπάγεται ιεραρχικά σε άλλο όργανο
 - ✓ δεν ενάγεται για ενέργειες που έγιναν στα πλαίσια των καθηκόντων του
- Η πιο διαδεδομένη μορφή εξωδικαστικού ελέγχου (130+ χώρες + Ε.Ε.)
- Η προσφυγή στο θεσμό είναι χωρίς οικονομική επιβάρυνση
- Ευρύ πεδίο αρμοδιοτήτων
- Ευελιξία στους τρόπους έρευνας και στη συλλογή στοιχείων
- Κύριος σκοπός, η αντιμετώπιση της κακοδιοίκησης και η προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- Δεν εκδίδει εκτελεστές αποφάσεις, ούτε επιβάλλει πρόστιμα ή επιδικάζει αποζημιώσεις.
- Διαμεσολαβεί και υποβάλλει εισηγήσεις, για την υλοποίηση των οποίων διαβουλεύεται με τους εμπλεκόμενους

Αρμοδιότητες

- Διερεύνηση παραπόνων που υποβάλλονται για:
 - ✓ Παράβαση του Συντάγματος ή της νομοθεσίας
 - ✓ Παράβαση των κανόνων ορθής συμπεριφοράς
 - ✓ Παραβίαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Αρχών Χρηστής Διοίκησης
- ❖ Ο παραπονούμενος πρέπει:
 - να επηρεάζεται άμεσα και προσωπικά
 - να στρέφεται εναντίον συγκεκριμένης ενέργειας/παράλειψης
 - εντός 12 μηνών
- Έρευνα μετά από εντολή του Υπουργικού Συμβουλίου
- Αυτεπάγγελτη εξέταση θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος
- Εξέταση ευρύτερων ζητημάτων / κατάστασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Τι εμπίπτει στον έλεγχο του Επιτρόπου → Η διοίκηση (όχι ιδιώτες)

Υπηρεσίες που ελέγχονται → ασκούν εκτελεστική ή διοικητική λειτουργία

- Δημόσια Υπηρεσία (Υπουργεία, Τμήματα, Υπηρεσίες)
- Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας
- Αστυνομία, Εθνική Φρουρά
- Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (π.χ. ΑΗΚ, ΣΥΤΑ, ΡΙΚ, Αρχή Λιμένων)
- Δήμοι και Κοινοτικά Συμβούλια
- Συμβούλια Υδατοπρομήθειας και Συμβούλια Αποχετεύσεων

Υπηρεσίες που δεν ελέγχονται

- Πρόεδρος και Υπουργικό Συμβούλιο
- Βουλή των Αντιπροσώπων
- Δικαστήρια
- Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας
- Ανεξάρτητοι κρατικοί αξιωματούχοι

ΟΥΤΕ:

- Ενέργειες που αφορούν σε θέματα άμυνας, ασφάλειας ή εξωτερικής πολιτικής
- Ενέργειες που εκκρεμούν ενώπιον δικαστηρίων ή αποτελούν αντικείμενο ιεραρχικών προσφυγών

Ενέργειες στα πλαίσια της διερεύνησης

- Έρευνα πραγματικών περιστατικών + Εξέταση νομοθετικού πλαισίου
- Μη βασιμότητα του παραπόνου → ενημέρωση του παραπονουμένου
- Ενδεχόμενη διάπραξη ποινικού ή πειθαρχικού αδικήματος
→ αναφορά στο Γενικό Εισαγγελέα ή την αρμόδια Αρχή
- Βασιμότητα του παραπόνου ή διαπίστωση ανάγκης παρέμβασης
→ Υποβολή Έκθεσης ή Ανάλυση δράσης για συνεργασία
- Υλοποίηση των εισηγήσεων
 - ✓ Οι Υπηρεσίες καλούνται να εξηγήσουν στο Υπουργικό Συμβούλιο
 - ✓ Δυνατότητα Διαβούλευσης
 - ✓ Δυνατότητα υποβολής ειδικής έκθεσης

Σύγκριση μορφών ελέγχου της διοίκησης

Δικαστικός (Ανώτατο Δικαστήριο)

- Μόνο μετά από ατομική προσφυγή
- Με οικονομική επιβάρυνση
- Μικρή προθεσμία (75 ημ.)
- Αυστηρή τήρηση τυπικών προϋποθέσεων (π.χ. έννομο συμφέρον, εκτελεστές πράξεις)
- Αυστηρές διαδικασίες και όρια ελέγχου
- Ελέγχει τη νομιμότητα
- Δεσμευτικές αποφάσεις

Εξωδικαστικός (Επίτροπος Διοικήσεως)

- Μετά από ατομικό παράπονο ή αυτεπαγγέλτως
- Χωρίς οποιαδήποτε επιβάρυνση
- Μεγαλύτερη προθεσμία (1 χρ.)
- Πιο χαλαρές προϋποθέσεις (δεκτά παράπονα ομάδων προσώπων)
- Ευελιξία στον τρόπο συλλογής & αξιολόγησης πληροφοριών
- Ελέγχει την κακοδιοίκηση (έννοια ευρύτερη της παρανομίας)
- Εισηγήσεις - Διαμεσολάβηση

Ο Επίτροπος Διοικήσεως παρεμβαίνει:

- ❖ Καταστρατήγηση του κράτους δικαίου

 - Νομιμότητα - Ανθρώπινα Δικαιώματα - Ισότητα

ή

- ❖ Κακοδιοίκηση

 - Η κακοδιοίκηση είναι έννοια ευρύτερη της παρανομίας

I. Αρχή της νομιμότητας

- Κράτος νομιμότητας και όχι σκοπιμότητας
- Η δράση της διοίκησης περιορίζεται & προσδιορίζεται από το δίκαιο
- Οι διοικητικές ενέργειες πρέπει να
 - Στηρίζονται σε νόμο
 - Να είναι σύμφωνες με το νόμο (γράμμα & πνεύμα)
 - Να κινούνται εντός των ορίων της δοθείσας διακριτικής ευχέρειας
 - Να εξυπηρετούν τους σκοπούς για τους οποίους εκχωρήθηκε η εξουσία (όχι κατάχρηση εξουσίας)

II. Ανθρώπινα δικαιώματα

→ Αξιώσεις έναντι του κράτους για αποχή, συμμετοχή, παρέμβαση

Παραδείγματα:

- ελευθερία από απάνθρωπη/ταπεινωτική μεταχείριση
- ελευθερία έκφρασης ή συνάθροισης
- θρησκευτική ελευθερία
- σεβασμός ατομικής και οικογενειακής ζωής
- περιβαλλοντικά δικαιώματα
- δικαιώματα ευάλωτων ομάδων
- πρόσβαση σε πληροφορίες

III. Κανόνες χρηστής διοίκησης & ορθής συμπεριφοράς

- ❖ Άρθρο 41, Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων Ε.Ε
→ Δικαίωμα στη χρηστή διοίκηση
 - Αρχή της χρηστής διοίκησης
Τα διοικητικά όργανα κατά την άσκηση της διακριτικής τους εξουσίας να ενεργούν σύμφωνα με το περί κοινού δικαίου αίσθημα, ώστε να αποφευχθούν ανεπιεικείς και άδικες λύσεις
 - Αρχή καλής πίστης
Η διοίκηση να μην ενεργεί με τρόπο ασυνεπή, αντιφατικό ή κακόπιστο, ώστε να εξαπατά ή να ταλαιπωρεί χωρίς λόγο τον πολίτη
 - Αρχή δικαιολογημένης εμπιστοσύνης
Η διοίκηση δεν μπορεί να αγνοεί ή να ανατρέπει μια ευνοϊκή για τον πολίτη κατάσταση η οποία διήρκεσε για μεγάλη χρονική περίοδο

III. Κανόνες χρηστής διοίκησης & ορθής συμπεριφοράς

- Αρχή της αναλογικότητας
Αρμονία / Εύλογη σχέση μέσου και σκοπού
→ Το μέσο πρέπει να είναι πρόσφορο, αναγκαίο και συναφές
- Αρχή της αμεροληψίας & της αντικειμενικότητας
- Αρχή της αιτιολόγησης των αποφάσεων
- Αρχή της εντός ευλόγου προθεσμίας εξέτασης των υποθέσεων
- Αρχή της διαφάνειας
- Υπευθυνότητα, επαγγελματισμός, εχεμύθεια
- Φιλικότητα, εξυπηρετικότητα, ενδιαφέρον, διευκόλυνση

IV. Αρχή της ισότητας

Άρθρο 28, Συντάγματος

1. Ισότητα ενώπιον του νόμου, της διοίκησης και της δικαιοσύνης

- ✓ Ισότητα των πολιτών απέναντι στο νόμο & του νόμου απέναντι στους πολίτες
- ✓ Όχι τυπική/αριθμητική έννοια, αλλά ουσιαστική
→ όμοια μεταχείριση ομοίων, ανόμοια μεταχείριση ανομοίων

2. Αρχή της μη-διάκρισης

Διάκριση υπάρχει όταν:

- i. υπάρχει διαφορετική μεταχείριση
- ii. όμοιων περιπτώσεων
- iii. που δεν δικαιολογείται αντικειμενικά και λογικά ή
- iv. εφόσον απουσιάζει η σχέση αναλογικότητας μεταξύ μέσου και σκοπού

IV. Αρχή της ισότητας

Λόγοι διάκρισης:

- ✓ Κοινότητα (★ βλ. δικαιοδοτικό χαρακτήρα Συντάγματος)
- ✓ Φυλή
- ✓ Χρώμα
- ✓ Θρησκεία (★ βλ. θρησκευτικές ομάδες που κατοχυρώνονται από Σύνταγμα)
- ✓ Γλώσσα
- ✓ Φύλο
- ✓ Πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις
- ✓ Εθνική ή κοινωνική καταγωγή
- ✓ Γέννηση, πλούτος, κοινωνική τάξη
- ✓ Ή οποιοσδήποτε άλλος λόγος, π.χ.
 - ✓ ηλικία
 - ✓ αναπηρία
 - ✓ σεξουαλικός προσανατολισμός ή ταυτότητα φύλου

IV. Αρχή της ισότητας

Ευρωπαϊκό πλαίσιο καταπολέμησης διακρίσεων

Οδηγία 2000/43 Ε.Ε. & Οδηγία 2000/78

Απαγόρευση διακρίσεων σε:

- ✓ Απασχόληση και Εργασία
- ✓ Εκπαίδευση και Επαγγελματική κατάρτιση
- ✓ Κοινωνική ασφάλιση
- ✓ Υγειονομική περίθαλψη
- ✓ Πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες
- ✓ Στέγαση

→ Υποχρέωση κρατών μελών να δημιουργήσουν φορέα για την προώθηση της ίσης μεταχείρισης όλων των προσώπων

IV. Αρχή της ισότητας

Ο ρόλος του Ε. Δ. στην καταπολέμηση των διακρίσεων

Νόμος 42(Ι)/2004

Διεύρυνση αρμοδιοτήτων Ε.Δ. για να ενεργεί ως ανεξάρτητη κρατική αρχή για την καταπολέμηση των διακρίσεων

❖ **Αρχή Κατά των Διακρίσεων**

Διακρίσεις στους τομείς της κοινωνικής προστασίας, κοινωνικής ασφάλισης, κοινωνικών παροχών, υγειονομικής περίθαλψης και εκπαίδευσης

❖ **Αρχή Ισότητας**

Διακρίσεις στην απασχόληση, την εργασία ή την επαγγελματική κατάρτιση

Σας ευχαριστώ για την προσοχή!

Στοιχεία επικοινωνίας:

Νάσια Διονυσίου, τηλ: 22 405526, ndionysiou@ombudsman.gov.cy